

BÖCKER LÄSTA 2010

Ian Whates, ed.: *Celebration*

Novellsamling för firandet av BSFAs 50-årsjubileum. Förord av Pat Cadigan och efterord av Ian Whates, och inledd med en trevlig steampunkig sak där en nybyggd bro mellan Frankrike och England hotas av terrorister 1887, Stephen Baxters "The Jubilee Plot". Den följs av "Wilson at Woking" av Ken McLeod som bygger på missuppfattningar kring andra världskriget men är alltför kort för att bli meningsfull ens som humor. Kim Lakin-Smith bidrar med en väl hårdkokt nära-framtidsberättelse från ett England där man odlar grödor för bioetanol, "The Killing Fields", medan humoristen Ian Watsons "Having the Time of His Life" var en helt underbar variant på vad man kan göra genom att ha egen accelererad tid. Tricia Sullivans "The Dog Hypnotist" visade sig vara en rätt kul dubbelbottnad bagatell medan Jon Courtenay Grimwoods "The Crack Angel" med sina kloner och skickliga apa inte blev mer än en enkel deckare. M John Harrisons "Keep Smiling with Great Minutes" fick inte riktigt fram vad den ville, men Molly Browns zombie-story "Living with the Dead" var trevligare än Ajvides men inte heller kändes meningsfull. Brian Stableford försökte få in alltför mycket i "Next to Godliness" med bibliska referenser och beteendeförändrande plåster, men det skulle nog kunna bli en kul roman om personerna tilläts bli mer än symboler. Dave Hutchisons "Mellow Grey" engagerade desto mer med sina elaka älvor och sin realistiska pub. Brian Aldiss bidrog med en komplicerad men trevlig historia om Jesus återkomst på 1700-talet studerad i ett framtida EULAM (EU-Islam). I Martin Sketchleys "Deciduous Trees" möter huvudpersonen Jesus men berättelsen blir alltför sentimental. Alastair Reynolds visade återigen att han är bäst med noveller i den krypande spännande robothistorien "Soirée". I den mycket korta "On the Sighting of Other Islands" lyckades Ian McDonald skapa en märklig värld liksom också Christopher Priest i "Fireflies", som var förlagd till hans "Dream Archipelago". Adam Roberts avslutade med en homage till äldre sf-författare med "The Man of the Strong Arm" som dock alltför mycket förlitade sig på enkel humor byggd på namnligheter. Totalt sett en utmärkt antologi med stor bredd och underhållande läsning.

Robert Silverberg: *The Planet Killers*

Rymdäventyr från 1959 och naturligtvis inte alls i klass med senare Silverberg, men faktiskt ändå läsbar med en välskildrad miljö och hyfsat intresseväckande kultur på den planet som ska elimineras.

Poul Anderson: *We Claim These Stars*

En Dominic Flandry-roman, dubbel med föregående och betydligt mindre läsbar. Militär-sf med kartongfigurer och flåshurtig humor samt nattsvarta motståndare.

Dmitrij Gluchovskij: *Metro 2033*

Pojkboksäventyr i Moskvas tunnelbana efter kärnvapenkriget, då ingen vågar sig ut ur tunnelbanan och den innehåller ett spektrum av olika kulturer och politiska idéer, som fascism, kommunism mm. Närmast fantasylikande quest där den unga huvudpersonen upplever det ena äventyret efter det andra och hjälper andra, och en hel del humor. Det är inte svårt att föreställa sig ett dataspel baserat på boken, och ett sådant finns tydligen redan. En trevlig läsoplevelse utan större djup, och där det visserligen förekom många våldsamheter och elände så blev dessa aldrig tillräckligt allvarliga för att störa berättelsen.

A. Bertram Chandler: *The Rim of Space*

Äkta rymdäventyr, eller egentligen skepparhistorier överfört till rymden utan större förändring. Berättelsen räddas av den goda brittiska humorn med otaliga citat ur klassiker och sympatiska personer. Utmärkt underhållning.

Erik Andersson: *Den larmande hopens dal*

Den gamle fanen har skrivit ihop en skröna om en tidningsredaktion i Västergötland, som dessutom innehåller en del sagoartade fantasier om forntiden. Boken är underhållande och huvudpersonen en trevlig bekantskap, men den lider av ett övermått av fakta om bygden och allt möjligt annat. Boken avslutas med sju tättskrivna sidor med referenser, och det skulle nog ha varit bra om inte alla dessa fakta hade pressats in i den korta berättelsen.

Kjell Johansson: *Rummet under golvet*

Tredje delen i en romantrilogi, men helt självständig egentligen. En utmärkt skildring av fattig-Sverige under första delen av 1900-talet, och inte minst om hur tattare hade det. Bra berättat och med mycket god personskildring.

Robert Sheckley: *The Mask of Mañana*

Novellsamling, som jag läst under rätt lång tid, vilket han vinner på eftersom samma tema ibland kommer tillbaka. Men då är dessa satiriska sf-noveller lysande.

Elizabeth Bear: *Undertow*

Berättelse från en vattendränkt planet med intelligenta grodvarelser där människor utvinner materia som gör det möjligt att transportera i överljushastighet. Detta görs nästan trovärdigt medan manipuleringen av slumpen kändes väl magisk, och berättelsen förlitade sig alltför mycket på intriger och spänning. Klart läsbar och underhållande men inte alls i klass med *Carnival*.

Åsa Linderborg: *Mig äger ingen*

Utmärkt skildring inifrån av uppväxt i ett fattigt hem ensam tillsammans med sin försupne men kärleksfulle far i industrialismens slutskede. Humor och värme överskuggar skildringen av den torftiga miljön.

John Brunner: *Give Warning to the World*

En mycket tidig Brunner med brittisk deckarstämning, som tyvärr vanpryds av en lång avslutande utläggning om utomjordingarnas biologi som kändes helt onödig. Sedan kan man förstås dra politiska paralleller ur hur de dolda utomjordingarna avser att ta över planeten, men det hindrar inte att man har riktigt trevligt när man läser boken.

John Ajvide Lindqvist: *Pappersväggar*

Novellsamling med en del riktigt trevliga saker. "Gräns" var en stämningsladdad trolldaga som påminde om Sinisalos, medan "By på höjden" ställde väl höga krav på *suspension of disbelief*. Zombiehistorier äcklar mig så "Equinox" hade jag svårt för och "Evig/Kärlek" var obehaglig. Den långa avslutande "Sluthantering" var från samma zombieverklighet som *Hantering av odöda* och alltså inte särskilt trevlig även om den faktiskt var betydligt mer givande än romanen, med intressanta personer och relationer. I "Syns inte, finns inte" och "Vikarien" fanns det en suggestiv överklighetskänsla. I "Pappersväggar" var det otäcka bara antytt vilket alltid är mest effektivt, och "Majken" var snarast en fabel om överflödssamhället och som sådan riktigt underhållande.

Linda Nagata: *The Bohr Maker*

Riktigt häftig sf baserad på avancerad nanoteknik, bioteknik och informationsteknik, där vi kastas mellan asiatisk slum och konstgjorda världar i rymden. Trots att det i början var aningen knepigt att hålla reda på vad som var fysisk verklighet och vad som ”bara” var data i implanterade datorer blev det en spännande och engagerande berättelse. Riktigt kul!

Sarah Waters: *Livstråden*

Spännande men för lång och delvis tradig historia om ett medium under 1800-talets England och mycket om lesbisk kärlek. Dickensinspirerad skildring av liv på fängelset. Historien var alltför beroende av den slutliga poängen som alltså inte bör avslöjas.

Paolo Bacigalupi: *The Windup Girl*

En riktigt bra sf-roman från ett Bangkok efter en miljökatastrof med översvämningar och spridning av genmodifierade grödor. Intressant politik kring effekterna av genmodifiering, speciellt själva den uppskruvade flickan med sitt artificiella beteende men som ändå var djupt mänsklig. Jag hade svårare att acceptera energiupplagring i fjädrar eller spiraler.

Graham Joyce: *The Limits of Enchantment*

Fin skildring av livet i en engelsk by på 60-talet där en flicka anges som häxa. Utomordentlig men kanske inte riktigt i klass med *Facts of Life* som fastnade mer i minnet.

China Miéville: *The City & The City*

Fantastisk sf eller fantasy där två populationer samsas i en stad utan att ”se” varandra. En parabel över Jerusalem eller uteliggare i storstäder, en bok som verkligen satte fart på fantasin och tankarna! Sf där vetenskapen är sociologi?

L. Sprague de Camp: *The Glory That Was*

Tidsresa (som visar sig inte vara det trots allt) till antikens Grekland. Rätt kul möten med Demokritos, Sokrates m fl, men inte så värst mycket mer. Trevlig läsning i alla fall.

Liz Williams: *The Poison Master*

Charmig blandning av planetäventyrs-sf och ockultism som dock saknar det filosofiska djup som fanns i *The Ghost Sister* och *Nine Layers of Sky*. Kan ändå tveklöst läsas för sina intressanta miljöer och personer.

Jasper Fforde: *Shades of Grey*

Allvarligaste problemet med denna är att det är första delen av tre, och redan denna var alldeles för tjock och fylld av fluff. Det tog ett tag att komma in i boken och förstå den egendomliga post-katastrofvärld där färger betyder oerhört mycket; människor delas in i vilka färger man ser, gräs görs grönt genom att man pumpar in grön färg mm. Många trådar är hängande efter denna första del som mest kan ses som satir över religioner och stela byråkratier. Välskriven var den förvisso.

Andrew Brown: *Fishing in Utopia*

Med undertiteln *Sweden and the Future that Disappeared* handlar denna bok om utvecklingen i Sverige från 70-tal till 2000-tal med en beskrivning av reaktionen på folkhemmet. Samtidigt är boken på många sätt en kärleksförklaring till det svenska landskapet och friheten här, fiske som intresse och kanske framför allt om författarens relation till en svenska och deras gemensamma barn. En riktigt trevlig läsning.

Connie Willis: *Blackout*

Tyvärr alldeles för lång och detta är dessutom bara första delen. Själva idén med tidsresa till tiden för andra världskriget i England är god och på många sätt lyckas Willis skapa atmosfär. Dessutom är texten lättläst och medryckande. Irriterande är dock upprepningar av små lustigheter som t ex kommentaren att ”så blir det inte” så fort någon gissar om framtiden, och en påtaglig ”pladdrighet” också i allvarliga situationer. Men bättre än *Passage* var den förstås.

Elizabeth Bear: *Dust*

Fascinerande första del om ett rymdskepp som varit på väg länge, med modifierade människor i en märklig miljö. Spännande och medryckande utan att vara brutal.

Kit Reed: *Killer Mice*

Utomordentlig novellsamling från 1976, kanske snarare fantasy än sf.

Robert Silverberg: *The Man in the Maze*

Här är faktiskt platsen en huvudperson, en datorspelsliknande stad på en planet som sedan länge övergivits av sina konstruktörer, men som försvarar sig mot inkräktare. Handlar samtidigt om att vara utstött ur samhället, etik kring krig med utomjordingar som kan tolkas allegoriskt, och om hur samhälle och mänskligt samspel fungerar. Mästerligt!

Chris Beckett: *Marcher*

Osannolikt dåligt korrekturläst, med dubblingar av ord och delar av meningar som hejdar läsflytet. Annars en trevlig roman med intressanta personer och någorlunda sannoliktgjord sf-idé – multiversum med transport genom att man intar ett piller. Även om delar av berättelsen förekommit som noveller kändes den som en helhet. Absolut läsvärd men ändå en besvikelse efter den utomordentliga *The Holy Machine*.

Ian McDonald: *Chaga*

Klassisk sf med utomjordingar som invaderar jorden, även om det är på ett modernt sätt med biologiska förändringar och fullerener. Afrika, speciellt Kenya, är skådeplatsen för mycket av historien och jag hade väntat mig att få ännu mer av just lokalfärg, som i *Brasyl*. Men handlingen är spännande, framför allt huvudpersonen välteknad och berättelsen tänkvärd som allegori över kolonialismen. Det finns en direkt fortsättning och några andra berättelser från samma scenario så jag får anledning att återkomma.

Pat Cadigan: *Mindplayers*

Fascinerande sf där man kan kontakta andras medvetande direkt via synnerven. Mycket om jaget och medvetande; samtidigt spännande om än kanske inte så välskriven.

Nene Ormes: *Udda verklighet*

Trevlig ”urban fantasy” från Malmö, med rollspelsartad handling i en dubbel verklighet. Juvenil, men välskriven och klart läsvärd även om det inte fanns något större djup eller budskap.

Tricia Sullivan: *Double Vision*

Också i denna fanns flera verkligheter som huvudpersonen agerar i, och trots svårigheter med flytet så var det en närmast Dickssk upplevelse när det började klarna om vad som egentligen hände. Inte fullt så utmärkt som *Maul* men ändå absolut läsvärd.

Lilian Ryd: *Vi åt aldrig lunch*

Ofta mycket rolig, speciellt i början med berättelsen om hur det kan gå till i akademien, men samtidigt alltför mycket ett försvar för landsbygdens sätt att leva förr, och en oförståelse för värden i statslivet. Irriterande men underhållande, och några insikter fick man väl, om inte annat så om just hur det kan vara att växa upp i 50-talets Lappland.

Ian McDonald: *Kirinya*

Fortsättningen på *Chaga*, och liksom den spännande, välskrivna och med vältecknade personer som engagerar. Samtidigt är denna kanske ännu mer klassisk sf med en artificiell värld, rymdresor och kontakter med aliens.

Elizabeth Bear: *Blood and Iron*

Märklig berättelse om kampen mellan Faerie och en sammanslutning av trollkarlar i vår värld, som krävde en hel del kunskap om myter kring älvor och Arthurlegenden. Ibland litet svårt att följa men samtidigt spännande och helgjutna personer.

Sture Lönnerstrand: *Den siste Iguanodon*

Kul samling noveller med måttligt elegant språk men desto mer fantasi. Faktiskt spännande och man får hoppas att det kommer mer av dessa noveller!

Ian Watson: *The Gardens of Delight*

Vilken strålande idé, att göra en värld som är som inte en utan tre tavlor av Hieronymus Bosch, föreställande paradiset, livet och helvetet! Och detta görs t o m nästan troligt genom berättelsen, som är klar rymd-sf trots en del fantasyinslag. Dessutom intressanta personer och utläggningar om utvecklingslära och medvetandets natur. Helt underbart!

Tanith Lee: *Day By Night*

Märklig och fantasifull sf som ändå inte engagerar fullständigt, kanske mest för att man inte riktigt förstår sig på huvudpersonerna och deras motiv. Men kul idé att berättelser i en del av en planet återspeglas i verklighet i en annan del, även om förklaringen inte känns hållbar.

Martin Engberg: *Stjärnpalatset*

Svensk sf med påtagligt fantasyinslag, en ganska originell idé att spara minne i en växt som växer inuti kroppen och plockas ut kirurgiskt. Miljön i en framtid där inlandsisen kommit tillbaka, och där en okänd övermakt regerar. Riktigt lyckat faktiskt.

Naoto Yamakawa: *En kopp kaffe till I*

Mangabok med noveller som handlar mycket om ensamhet och alla har kaffe gemensamt. Rätt kul.

Linda Nagata: *Memory*

Fascinerande, spännande och gripande berättelse från en märklig värld dit människor kommit för länge sedan. Samtidigt som den unga hjältinnan lär sig mer om sig själv och hur världen fungerar får läsaren också veta mer, men aldrig riktigt allt. Utmärkt klassisk sf.

Elizabeth Bear: *Chill*

Andra delen av denna märkliga trilogi där figurerna är som tagna ur en medeltida fantasyberättelse men handlingen ligger på ett rymdskepp långt borta och i en mycket avlägsen framtid. Aningen svårt att hålla ordning på personer och handling, men fascinerande.

Hannu Rajaniemi: *The Quantum Thief*

Riktigt häftig sf! Tänkande rymdskepp, externa minnen, tid som pengar, vandrande stad på Mars, och spännande handling där man inte riktigt vet vad som är verkligt och vad som är virtuellt. För att riktigt förstå vad som hände borde man nog läsa om den, men absolut en av de bästa sf-romaner jag läst.

Elizabeth Bear: *Whiskey and Water*

Andra delen av denna rätt stökiga berättelse där vi omväxlande befinner oss i New York och fairyland. Väl många personer och rätt svårt att få grepp på fairyland, medan New York är begripligare. Figurerna verkar i många fall hämtade ur Dungeons & Dragons, rollspelet, eller också kommer båda från samma källor.

Karl Johnsson: *Mara från Ulthar*

Trevlig tecknad-seriebok med Lovecraft-inspirerade varelser på månen. Dessutom tecknad på ett icke-stereotypt sätt.

Johannes Heldén: *Science Fiction*

Diktsamling med viss anknytning till sf, bl a räknar han upp en rad sf-författare. Stämningar från skräck till rymd-sf.

Astrid Lindgren: *Pippi Långstrump*

En klassiker, som faktiskt var riktigt kul! Bra humor

Harry Martinson: *Aniara*

Förvånade mig genom att vara så lättläst, begriplig, ren sf. Naturligtvis kan man se paralleller till vår tid och se mycket som speglingar av vår kultur, men så är det ju alltid med god sf. Riktigt trevlig att läsa.

Tord Hall: *Vår tids stjärnsång*

Några tolkningsidéer och historisk bakgrund, t ex bör man nog läsa *De rerum naturae*, men i stort sett tycker jag nog att Hall missar poängen med *Aniara* som rymdepos.

Ian McDonald: *Scissors Cut Paper Wrap Stone*

Pilgrimsvandring i Japan, cyborger, dataprogram med vilket man kan bota sjuka som en Jesus, och spännande handling med banditer och korrupta präster, allt detta i en kort roman. Mästerligt!

Connie Willis: *All Clear*

Direkt fortsättning på *Blackout*. Helt klart hade hela projektet vunnit på att vara en enda bok och dessutom kortas ner minst till hälften. Även om det var en trevlig läsning, och kanske andra delen var bättre, så var det mycket irriterande med alla inre monologer där huvudpersonerna funderade över olika tänkbara scenarier.

Elizabeth Bear: *The Chains That You Refuse*

Novellsamling med ännu större bredd än hennes romaner. Börjar med ett möte mellan Shakespeare, Marlowe, Alan Ginsberg m fl poeter i New York och i himmelen; sedan över till en Jenny Casey-novell och en novell ur Promethean Age-världen med magiker och älvor samt en baserad på nordisk mytologi som i *By the Mountain Bound*. Den hårdkokta rymdgruvarbetarstoryn "High Iron" kan jag inte placera i någon av hennes böckers världar, medan huvudpersonen i "The Devil You Don't" överlevt sedan den nordiska mytologin.

"Tiger! Tiger!" kändes Kiplingsk medan "And the Deep Blue Sea" naturligtvis hade en djävul men också motorcykel. Nästa novell tar oss till dammbygge i Coloradofloden och sedan är vi i en hunds själ, och vidare till klotter på rymdskepp, och så vidare. En omskakande samling!

Ian McDonald: *The Dervish House*

En riktigt lyckad nära framtids-sf, satt i Istanbul som beskrivs så man känner lukterna, och med massor av intressanta personer, intriger och sf-element som nanoteknik och intelligenta leksaker, och kanske framför allt gammal arabisk och muslimsk mystik. Skulle kunna bli en Hugo-vinnare.

Elizabeth Bear: *By the Mountain Bound*

"Prequel" till *All the Windwracked Stars* och till skillnad från den med en handling helt i någon slags nordisk mytologisk forntid. Dessa två är rent litterärt det bästa hon skrivit. Dessutom är den här berättelsen både klar och gripande.

Stefan Gurt: *Minnen av framtiden*

Välskriven svensk sf med handling delvis på terraformat Mars, men också i Australien, USA, Frankrike och Sverige, och med fokus på mänskliga relationer.